GEMEENTE RIDDERKERK

Afdeling Sociaal Beleid Participatie en Onderwijs

Aan de gemeenteraad

7 november 2006
Gemeentestukken: 2006 - 60

Onderwerp: Eigen bijdrage onder de WMO

1. Voorstel

- Bij de toepassing van de eigen bijdrage binnen de WMO wordt uitgegaan van variant 3 'handhaven status quo'.
- Het beleid omtrent de eigen bijdragen binnen de WMO wordt zo spoedig mogelijk afgestemd op de inkomensgrenzen binnen de WWB en/of de gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen.

2. Aanleiding

Met de invoering van de WMO wordt ook de eigen bijdrage systematiek voor zowel ex-AWBZ als ex-WVG gewijzigd. Het is aan de gemeente om te bepalen of er gebruik gemaakt wordt van het heffen van een eigen bijdrage. De beleidsruimte van iedere gemeente is vormgegeven in de Algemene Maatregel van Bestuur (AmvB) welke als bijlage 1 ter visie ligt. In het voorliggende raadsvoorstel zijn vier mogelijke varianten uitgewerkt en vertaald naar individuele consequenties. Op basis van deze varianten wordt u voorgesteld om vooralsnog voor één van de varianten te kiezen. Dit raadsvoorstel is gebaseerd op een gezamenlijke notitie van de BAR-gemeenten (vertaald per gemeente) die in zijn geheel als bijlage 2 ter visie ligt. In dit raadsvoorstel wordt ook gerefereerd aan het advies dat door de WMO-adviesraad is uitgebracht. Dit advies ligt als bijlage 3 ter visie.

3. Aspecten

Algemeen

Het is aan de gemeente om te bepalen voor welke gevallen er een eigen bijdrage vastgesteld dient te worden. Hierbij worden door de wetgever enkele juridische kaders aangegeven. Kern: de gemeente kan besluiten om een eigen bijdrage aan personen boven de 18 jaar te vragen. Bij de raadsbehandeling van de keuzenota WMO, is hierover ook een positief besluit genomen. Zo heeft de raad o.a. vastgesteld dat de zelfredzaamheid (ook op het gebied van beheer van de eigen financiën) zoveel mogelijk bevorderd moet worden en dat dit ook kan betekenen dat burgers een deel van de kosten voor hun eigen rekening nemen. Dit deel kan dan bestaan uit o.a. een inkomensafhankelijke bijdrage aan een voorziening. Daarnaast vindt overheveling vanuit de AWBZ 'schoon aan de haak' plaats. Dat wil zeggen dat het bedrag wat overkomt, spoort met het huidige niveau van de uitgaven onder het huidige (AWBZ) regime én minus de eigen bijdrage. De centrale overheid gaat er dus al vanuit dat de gemeenten een eigen bijdrageregeling gaan heffen, om zodoende het 'gemis' aan inkomsten te compenseren.

Besluit maatschappelijke ondersteuning

Op basis van de Wmo-verordening is de mogelijkheid gecreëerd om in het (uitvoerings)Besluit maatschappelijke ondersteuning aanvullende regels op te nemen met betrekking tot de eigen bijdrage, zoals de hoogte van de eigen bijdrage, de hoogte van het pgb, de wijze waarop het pgb verstrekt gaat worden, op welke wijze verantwoording zal plaatsvinden etc. De uitkomsten van het nu voorliggende raadsvoorstel zullen de basis vormen voor dit door ons vast te stellen besluit.

Hoogte eigen bijdrage
De hoogte van de eigen bijdrage voor de Wmo en de AWBZ is in de AMvB gemaximaliseerd. De eigen bijdrage is opgebouwd uit een inkomensafhankelijk deel en een inkomensonafhankelijk deel. Binnen het huidige AWBZ-regime worden beide vormen gelijktijdig toegepast. Bij de uitvoering van de WVG is vooral sprake van een inkomensafhankelijke eigen bijdrage. In het geval er sprake is van vergoeding van meerkosten, is de vergoeding van deze meerkosten 'inkomensafhankelijk' en de overige bijdrage inkomensonafhankelijk.

1. Inkomensonafhankelijke eigen bijdrage (voor HH)
De inkomensonafhankelijke eigen bijdrage bedraagt afhankelijk van de leeftijd en woonsituatie €16,40 of € 23,40 per 4 weken.

2. Inkomensafhankelijke eigen bijdrage (voor HH)
De inkomensafhankelijk eigen bijdrage wordt berekend over het inkomen boven een in de AmvB vastgestelde grens. Deze grens bedraagd ong. 120% van het wettelijk minimum loon. Het inkomen boven die inkomensgrens wordt voor 15% aangemerkt als eigen bijdrage, waarbij de eigen bijdrage nooit meer kan zijn dan de kostprijs van het product. De bijdrage van 15% bedraagt de eigen bijdrage op jaarbasis. Voor de berekening van de eigen bijdrage per 4 weken dient dit bedrag te worden gedeeld door 13.

Woonsituatie/leeftijd	**Inkomensonafhankelijke eigen bijdrage**	**Inkomensafhankelijke eigen bijdrage vanaf (15% p.j. van het verzamelinkomen)**
Ongehuwd < 65 jaar	€ 16,40	€ 16.137,-
Ongehuwd > 65 jaar	€ 16,40	€ 14.162,-
Gehuwd < 65jaar	€ 23,40	€ 20.810,-
Gehuwd > 65 jaar	€ 23,40	€ 19.837,-

Voorzieningen
Binnen de Wmo is sprake van een viertal voorzieningen, waarvoor in principe een eigen bijdrage geheven kan worden. Hiervan zijn de rolstoelen (m.u.v. de sportrolstoelen) uitgezonderd.

1. Woonvoorzieningen
2. Vervoersvoorzieningen
3. Rolstoelen
4. Hulp bij het huishouden (voorheen AWBZ)

Vier varianten
De Rijksoverheid heeft bewust gekozen voor een uniforme eigen bijdrage systematiek voor de WMO én de AWBZ (en vooralsnog niet in samenhang met de WWB). Op deze wijze kan cumulatie worden voorkomen en kan een centrale incasso door het CAK (Centraal Administratie Kantoor) plaatsvinden. Onder het huidige regime is absoluut geen sprake van afstemming tussen Wvg en AWBZ-verstrekkingen. Het (verplicht) centraal laten vaststellen en innen van de eigen bijdrage voor alle Wmo-voorzieningen is dan ook al een duidelijke verbetering ten opzichte van het huidige regime.

Op basis van het nieuwe stelsel van eigen bijdragen binnen de Wmo kunnen 4 hoofdvarianten worden onderscheiden.

I. Volledige eigen bijdrage voor alle individuele Wmo voorzieningen;
II. Geen eigen bijdrage voor individuele Wmo voorzieningen;
III. Handhaven van status quo;
IV. Gedeeltelijke eigen bijdrage voor alle individuele Wmo voorzieningen (50% van maximum).

Om een beeld te krijgen van de consequenties op individueel niveau zijn er in bijlage 2 diverse praktijksituaties opgenomen en doorgerekend op basis van de huidige situatie voor invoering van de Wmo en een doorberekening op basis van de vier varianten voor de eigen bijdrage na invoering van de Wmo.

Ad. variant 1. Volledige eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen
De – in het schema - genoemde bedragen zijn de maxima die door de gemeente mogen worden opgelegd. De gemeente heeft de vrijheid om de eigen bijdrage lager vast te stellen. Indien de eigen bijdrage lager wordt vastgesteld en de cliënt maakt tevens gebruik van een andere voorziening in het kader van de AWBZ dan zal de cliënt de restcapaciteit af moeten dragen aan de AWBZ. Per saldo maakt het voor cliënten die gebruik maken van AWBZ *en* Wmo-voorzieningen dus niet uit of de gemeente wel of geen eigen bijdrage oplegt. Slechts voor cliënten die geen gebruik maken van AWBZ voorzieningen is het van belang of er wel of geen eigen bijdrage wordt opgelegd.

Voordelen:
- Uniforme eigen bijdragen voor alle voorzieningen;
  Voor alle voorzieningen is de eigen bijdrage identiek.
- De eigen bijdragen vloeien niet weg naar de AWBZ;
  Indien een cliënt naast een Wmo voorziening waarvoor een eigen bijdrage van toepassing is ook een AWBZ voorziening heeft hoeft hiervoor geen eigen bijdrage te worden betaald.
- Bij het opleggen van een volledige eigen bijdrage voor alle voorzieningen kan de gemeente voor een deel van de opbrengsten een compensatieregeling aanbieden voor minima;
- Bij het opleggen van een eigen bijdrage is een aanvraag voor een voorziening minder vrijblijvend.

Nadelen:
- Cliënten met uitsluitend een Wmo-voorzieningen in de vorm van een vervoersvoorziening dienen een eigen bijdrage te betalen. Binnen de huidige Wvg is dit niet het geval.

Variant 1

WMO	**Uitgaven**	**Inkomsten**
Hulp bij het huishouden	€ 2.033.627	€ 1.608.689,-
Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden		€ 482.289,-
Overige voorzieningen (voorheen Wvg)	€ 1.433.028,-	€ 1.433.028,-
Eigen bijdrage overige voorzieningen		€ 650.000,-[1]
PGB hulp bij het huishouden	€ 274.990,-	€ 274.990,-
Kosten overgangsrecht AWBZ/WMO 2007		€ - 124.552,-
TOTAAL	€ 3.741.645,-	€ 4.324.444,-

Ad. Variant 2: Geen eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen
Bij de vaststelling van het Wmo budget wordt uitgegaan van inkomsten uit eigen bijdrage. Conform de berekening van het ministerie van VWS bedragen de inkomsten van de eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden € 482.289,-[2]. Bij de vaststelling van het Wmo budget zijn de te verwachten

[1] **Let op**: exacte gegevens zijn hiervoor voor de gemeente Ridderkerk niet te geven. Dit betreft dus een schatting.
[2] **Let op**: Gegevens zijn gebaseerd op brief van Min. VWS d.d. 28 juli 2006, later zijn deze gegevens in de septembercirculaire nog bijgesteld. Door deze bijstelling zijn de conclusies niet gewijzigd, uitsluitend de bedragen. Vanwege het voorgaande traject van dit raadsvoorstel zijn deze nieuwe gegevens in zowel de notitie als het advies niet meer

inkomsten uit eigen bijdrage in mindering gebracht op het budget dat aan gemeente wordt toegekend. Indien wordt afgezien van een eigen bijdrage is dit een structureel tekort

Voordelen:

- Cliënten met uitsluitend een Wmo voorziening (en geen AWBZ voorziening) hoeven geen eigen bijdrage te betalen.

Nadelen:

- Ondanks dat de gemeente geen eigen bijdrage oplegt voor Wmo voorzieningen zal deze voor cliënten met een AWBZ voorziening gehandhaafd blijven.
- Inkomsten uit eigen bijdragen vloeien weg naar AWBZ.

Variant 2

WMO	**Uitgaven**	**Inkomsten**
Hulp bij het huishouden	€ 2.033.627	€ 1.608.689,-
Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden		€ 0,-
Overige voorzieningen (voorheen Wvg)	€ 1.433.028,-	€ 1.433.028,-
Eigen bijdrage overige voorzieningen		€ 0,-
PGB hulp bij het huishouden	€ 274.990,-	€ 274.990,-
TOTAAL	€ 3.741.645,-	€ 3.316.707,-

Ad. Variant 3: Handhaven van status quo

Onder handhaven van de status quo wordt verstaan het voor zover mogelijk handhaven van de huidige eigen bijdrage regeling zoals die wordt toegepast in de Wvg en de AWBZ.
Voor de Wvg was de eigen bijdrage beperkt voor onroerende woonvoorzieningen. Voor de hulp bij het huishouden die is overgekomen vanuit de AWBZ was een eigen bijdrage systematiek van toepassing. De hoogtes van de eigen bijdragen in de AWBZ komen overeen met de maximale eigen bijdrage binnen de Wmo. De maximale eigen bijdrage in de Wmo is net iets lager dan die binnen de AWBZ. Slechts in gevallen van zeer hoge inkomens (boven € 61.500,-) kan sprake zijn van een hogere eigen bijdrage binnen de Wmo dan binnen de AWBZ. Dit vanwege de afschaffing van de maximale eigen bijdrage.

Voordelen:

- Voor het overgrote deel van de individuele cliënten heeft de invoering van de Wmo geen consequenties voor de eigen bijdrage.

Nadelen:

- Voor een deel van de voorzieningen een eigen bijdrage heffen en voor het andere deel niet kan leiden tot rechtsongelijkheid bij de toepassing van het compensatiebeginsel, omdat er voor verschillende verstrekkingen al dan niet een eigen bijdrage wordt opgelegd.
- Voor de voorzieningen waar geen eigen bijdrage wordt opgelegd zal de cliënt met een AWBZ voorziening de aanwezige draagkracht moeten afdragen aan de AWBZ;
- Een deel van de inkomsten uit eigen bijdragen vloeit weg naar de AWBZ.

Variant 3

WMO	**Uitgaven**	**Inkomsten**
Hulp bij het huishouden	€ 2.033.627	€ 1.608.689,-
Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden		€ 482.289,-
Overige voorzieningen (voorheen Wvg)	€ 1.433.028,-	€ 1.433.028,-
Eigen bijdrage overige voorzieningen		€ 42.000,-

verwerkt. De genoemde bedragen wijken dus ‘iets’ af van de bedragen zoals opgenomen in de begroting. (idem gegevens varianten 2,3 en 4)

PGB hulp bij het huishouden	€ 274.990,-	€ 274.990,-
Kosten overgangsrecht AWBZ/WMO 2007		€ - 57.672,-
TOTAAL	€ 3.741.645,-	€ 3.783.324,-

Ad. Variant 4: Gedeeltelijke eigen bijdrage (50% van maximum)

De variant IV kan worden gezien als een tussenvariant van 1 en 2. Hierbij wordt voor alle voorzieningen een eigen bijdrage vastgesteld op basis van 50% van de maximaal op te leggen eigen bijdrage.

Voordelen:
- Uniforme eigen bijdragen voor alle voorzieningen;
- De eigen bijdragen vloeien niet volledig weg naar de AWBZ;
- Bij het opleggen van een eigen bijdrage is een aanvraag voor een voorziening minder vrijblijvend.
- Cliënten met uitsluitend een Wmo voorziening (en geen AWBZ voorziening) hoeven slechts een beperkte eigen bijdrage te betalen.

Nadelen:
- Ondanks dat de gemeente een beperkte eigen bijdrage oplegt voor Wmo voorzieningen zal deze voor cliënten met een AWBZ voorziening gehandhaafd blijven;
- Inkomsten uit eigen bijdragen vloeien deels weg naar AWBZ.

Variant 4

WMO	**Uitgaven**	**Inkomsten**
Hulp bij het huishouden	€ 2.033.627	€ 1.608.689,-
Eigen bijdrage voor hulp bij het huishouden		€ 241.145,-
Overige voorzieningen (voorheen Wvg)	€ 1.433.028,-	€ 1.433.028,-
Eigen bijdrage overige voorzieningen		€ 325.000,- [3]
PGB hulp bij het huishouden	€ 274.990,-	€ 274.990,-
Kosten overgangsrecht AWBZ/WMO 2007		€ - 62.276,-
TOTAAL	€ 3.741.645,-	€ 3.820.576,-

Conclusie en afweging

Bij de afweging tussen de vier varianten zijn een aantal aspecten van belang:
- wat is de omvang van de consequentie voor de cliënt;
- wat is de financiële haalbaarheid;
- is er sprake van een evenwichtige lastenverdeling.

Uitgaande van de consequenties voor de cliënt kan worden geconstateerd dat de eerste variant direct afvalt. Deze keuze zou leiden tot een sterke toename van het aantal eigen bijdrage voor voorzieningen waarbij nu geen sprake is van een eigen bijdrage.
Ook bij de vierde variant zal sprake zijn van een toename van de eigen bijdrage voor voorzieningen waarvoor dit nu niet het geval is. Hier tegenover staat dat de eigen bijdrage voor de hulp bij het huishouden lager is dan nu het geval binnen de AWBZ. Variant 2 is geen optie, aangezien de gemeenteraad al eerder in het Wmo-traject besloten heeft dat het heffen van eigen bijdrage mogelijk is, mits dit niet de bureaucratisch ingevuld zou worden en mits er goed gewaakt zou worden voor cumulatie van eigen bijdragen.
Blijft over de derde variant. Deze variant respecteert de huidige situatie het meest en zal slechts in incidentele gevallen leiden tot wijzigingen voor de cliënt.

[3] [3] **Let op**: exacte gegevens zijn hiervoor voor de gemeente Ridderkerk niet te geven. Dit betreft dus een schatting

Voorgesteld wordt om bij de toepassing van de eigen bijdrage binnen de WMO uit te gaan van variant 3, waarbij zoveel mogelijk aangesloten wordt bij de eigen bijdrage systematiek zoals deze op dit moment binnen zowel de Wvg en AWBZ wordt gehanteerd.

En verder:
In de memorie van toelichting is aangegeven dat de Wmo beschouwd dient te worden als een toereikende en passende voorziening. De wetgever gaat ervan uit dat een eventuele eigen bijdrage verbonden aan een Wmo voorziening niet gecompenseerd dient te worden met een verstrekking van bijzondere bijstand. Een verstrekking van bijzondere bijstand voor de eigen bijdrage Wmo zou vanuit het perspectief van de cliënt ook erg vreemd zijn. In eerste instantie wordt door de gemeente een eigen bijdrage opgelegd in het kader van de Wmo en daarna wordt de cliënt een bijdrage verstrekt voor deze eigen bijdrage via de bijzondere bijstand.

Dit hoeft echter niet te leiden tot afschaffing van de bijzondere bijstand voor de eigen bijdrage. Het verdient wel aanbeveling om het beleid van de inkomensondersteunende maatregelen zo spoedig mogelijk af te stemmen op de keuze die wordt gemaakt binnen de Wmo.Gegeven de invoeringstermijnen voor de Wmo was het niet mogelijk om dit nu al te realiseren.
Voorgesteld wordt dan ook om het beleid omtrent de eigen bijdragen binnen de WMO zo spoedig mogelijk af te stemmen op de inkomensgrenzen binnen de WWB en/of de gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit voorstel wijkt enigszins af van het voorstel zoals opgenomen in de notitie 'Eigen bijdrage' van de BAR-gemeenten, en is vooralsnog ook een nadrukkelijke wens van het college van Ridderkerk.

4. Aanpak/Uitvoering
De notitie 'Eigen bijdrage' (zie bijlage 2) is ter advisering voorgelegd aan de WMO-adviesraad. Deze notitie is tijdens de vergadering van de Wmo-adviesraad dd. 16 oktober toegelicht, in aanwezigheid van de wethouders Zwiers en Van den Berg. Vervolgens heeft de Wmo-adviesraad op 30 oktober over de notitie advies uitgebracht (zie bijlage 3). In dit advies wordt door de adviesraad aangegeven dat zij opteren voor het weglaten van een eigen bijdrage regeling, aangezien dit niet in overeenstemming zou zijn met 'de geest van de Wmo'.
Het college heeft dit advies niet overgenomen. De motivering daarvoor staat in dit raadsvoorstel beschreven. De keuze van het college is toegelicht aan de wmo-adviesraad d.d. 7 november. In het advies wordt terecht aandacht gevraagd voor het gebruik van de Bijzondere Bijstand onder de WWB. Dit bevestigd het uitgangspunt van het college, dat zowel voor WMO-voorzieningen als voor de uitvoering van de WWB één uitgangspunt ten aanzien van het inkomen moet komen.
Na besluitvorming door de Raad zal het besluit verwerkt worden in het Uitvoeringsbesluit Maatschappelijke Ondersteuning. Dit besluit zal op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd.

Het heffen van de eigen bijdrage zal door het CAK –plaatsvinden. Hiertoe zal een contract met het CAK worden aangegaan.

Over de uitvoering van het Uitvoeringsbesluit Maatschappelijke Ondersteuning zal eveneens bij iedere 1^{e} en 3^{e} programma-monitor worden gerapporteerd. Bij deze rapportage zal ook het advies van de Wmo-adviesraad betrokken worden.

Met de instemming van dit raadsvoorstel is aanpassing van de verordening op de begrippen 'inkomen' en 'inkomensgrenzen' vervallen. De uitwerking van deze begrippen (lees: bedragen) zullen worden opgenomen in het Uitvoeringsbesluit Maatschappelijke Ondersteuning. Vaststelling van dit besluit behoort tot de bevoegdheden van het college.

5. Kosten/Opbrengsten/Dekking

Door handhaving van de status qua, zal de uitvoering van de eigen bijdrage regeling ‘budgettair neutraal’ plaatsvinden. Immers de inkomsten voor de Wvg zullen gelijk blijven en de inkomsten voor de uitvoering van de hulp bij het huishouden zullen ook conform verwachting – maar afhankelijk van de afname – plaatsvinden. Vooralsnog zal daarom in 2007 geen financieel tekort op de uitvoering van de hulp bij het huishouden ontstaan. Indien het Cebeon-model (het verdeelmodel met de korting voor de gemeente Ridderkerk) in 2008 alsnog zal worden ingevoerd, zal hierover uiteraard overleg met de raad plaatsvinden.

Het college van burgemeester en wethouders van Ridderkerk,
de secretaris, de burgemeester,

Behandeld in commissie Samen Leven
Behandeld in de raad d.d.14 december 2006
l.v.urk@ridderkerk.nl / 560/HB